

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Кафедра практичної психології

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ
«КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З
ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН»**

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення»
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
педагогічного факультету

2021-2022 навчальний рік

Програма атестації «Комплексний кваліфікаційний іспит з психологічних дисциплін» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» спеціальності_232 Соціальне забезпечення

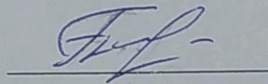
Укладач програми:

Панасенко Е.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології

Програму атестації затверджено на засіданні кафедри практичної психології (протокол № 5 від «14» грудня 2021 року)

Завідувач кафедри практичної психології

(підпис)

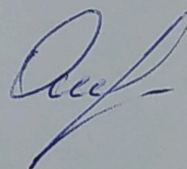

проф.Панасенко Е.А

(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до впровадження вченою радою Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 6 від 27 січня 2022 р.)

Голова вченої ради
ДДПУ

проф. Омельченко С.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з психологічних дисциплін побудована згідно ОП «Соціальне забезпечення» спеціальності 232 Соціальне забезпечення, навчальних планів, робочих програм з дисциплін «Практична психологія в закладах освіти», «Основи психокорекції та психотерапії».

Комплексний кваліфікаційний іспит з психологічних дисциплін визначає рівень сформованості фахових компетентностей здобувачів вищої освіти з основних теоретико-методологічних засад та технологій практичної психології й напрямів психологічної корекції і практичних методів психокорекційної допомоги.

Комплексний кваліфікаційний іспит визначає рівень знань здобувачів щодо ключових теоретичних позицій та технологій практичної психології, процесу забезпечення психологічного супроводу та надання психологічної допомоги різним категоріям населення.

Мета дисципліни «Практична психологія в закладах освіти» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про практичну психологію як сферу професійної діяльності, основні види діяльності та зміст роботи психолога в дошкільних, загальноосвітніх закладах. Основними завданнями вивчення дисципліни «Практична психологія в закладах освіти» є: ознайомлення з методологічними основами практичної психології та правовим і нормативним забезпеченням діяльності психологічно служби системи освіти України; ознайомлення з основними видами діяльності та функціями психологічної служби в закладах освіти; орієнтування здобувачів вищої освіти у методах дослідження особистості в практичній психології, у принципах роботи практичного психолога; ознайомлення з основними формами роботи практичного психолога закладу освіти з педагогами та батьками.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні знати: нормативно-правове забезпечення діяльності психологічної служби в системі освіти; основні види, напрями та принципи діяльності психолога у закладах освіти; вікові та нормотипові особливості психічного розвитку особистості; провідні та інноваційні методи роботи практичного

психолога з дітьми, батьками та педагогами, а також уміти: здійснювати основні види роботи практичного психолога в закладах освіти: психодіагностику, психокорекцію, психологічне консультування, психопрофілактику та психологічну просвіту відповідно запиту чи/та потреб дітей, батьків та педагогів, здійснювати психологічний супровід освітнього процесу та особистісного всебічного та гармонійного розвитку особистості дитини, вести документацію практичного психолога.

Метою навчальної дисципліни «Основи психокорекції та психотерапії» є знайомство здобувачів вищої освіти з основними підходами корекції поведінки та психіки людини; розвиток сучасних уявлень про основи психокорекції та психотерапії, зміст, принципи, стратегії та методи психокорекційної допомоги; формування професійних якостей особистості, необхідних для здійснення психокорекційної роботи. Основними завданнями дисципліни «Основи психокорекції та психотерапії» є: ознайомлення здобувачів з основними питаннями та актуальними проблемами сучасної психокорекційної практики та специфіки корекційного впливу на особистість; розвиток уявлень про методи збереження психічного здоров'я; формування у здобувачів уміння визначати зміст психологічної проблеми, підбирати відповідні методи психокорекційної допомоги, орієнтуватись у методах корекційної роботи у межах різних підходів та напрямів психології; формування здатності обирати та застосовувати дієві психокорекційні та психотерапевтичні технології, складати та впроваджувати різні типи психокорекційних програм; знаходити підхід до різних типів клієнтів, ефективно виконувати різні ролі під час реалізації різних форм корекції.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні знати: загальнотеоретичні основи здійснення психокорекційної та психотерапевтичної роботи, основні закономірності та механізми корекційного та психотерапевтичного впливу на особистість; уміти: застосовувати на практиці провідні методи психокорекції та психотерапії з різними категоріями клієнтів; надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) відповідно запиту.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Комплексний кваліфікаційний іспит проходить у письмовій формі. Екзаменаційний білет складається з таких компонентів:

1. Теоретичне питання з навчальної дисципліни «Основи психокорекції та психотерапії» (35 б.).
2. Теоретичне питання з навчальної дисципліни «Практична психологія в закладах освіти» (35 б.).
3. Десять тестових завдань з навчальних дисциплін «Основи психокорекції та психотерапії» та «Практична психологія в закладах освіти» (30 б.).

Критерії оцінювання теоретичних питань

24-35 балів отримує здобувач, який ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу психолого-педагогічних явищ, наводить з власного психолого-педагогічного досвіду.

11-23 балів отримує здобувач, який виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, але допускає незначні неточності; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Здобувач уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє евристичний інтерес.

6-10 балів отримує здобувач, який виявляє знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять формування практичних фахових компетентностей; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки граматичному та стилістичному оформленні роботи; здобувач частково розкриває питання.

1-5 балів отримує здобувач, який виявляє поверхові знання навчальних

програм навчальних дисциплін; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норм української літературної мови.

Загалом іспит оцінюється від 0 до 100 балів.

Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За державною (національною) шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
0 – 59 балів	незадовільно

Питання з навчальної дисципліни

«Практична психологія в закладах освіти»

1. Професія практичного психолога та її особливості в закладах освіти.
2. Законодавча база та структура психологічної служби системи освіти України.
3. Психодіагностична робота практичного психолога закладу освіти.
4. Процедура психодіагностичного обстеження. Умови ефективності психодіагностичного обстеження дошкільників та школярів.
5. Психологічна корекція в закладах освіти: мета, завдання, засоби психокорекції.
6. Принципи та етапи психокорекційної роботи.
7. Мета, принципи та умови психологічного консультування.
8. Види психологічного консультування.
9. Загальна характеристика психотерапії як складової практичної психології.
10. Методи та різновиди психотерапії.
11. Положення про психологічний кабінет в закладах освіти. Матеріально-технічне оснащення психологічного кабінету.
12. Документація практичного психолога закладу освіти.
13. Діагностика психічного розвитку дошкільників. Орієнтовний план психологічної характеристики дошкільника.
14. Тривожні діти дошкільного віку, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами тривожності.
15. Дитячі вередування. Психологічний портрет вередливої дитини. Корекційна робота з дошкільниками з проявами вередливості.
16. Агресивні дошкільники, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами агресивності.

17. Вразливі та сором'язливі дошкільного віку, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами вразливості.

18. Замкнуті діти дошкільного віку, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами замкнутості.

19. Психологічний супровід дошкільників, які страждають на страхи.

20. Психологічний супровід дошкільників з ознаками стресу.

21. Мотиваційна, особистісна готовність до школи (формування «внутрішньої позиції школяра»).

22. Інтелектуальна готовність до шкільного навчання.

23. Емоційно-вольова готовність до шкільного навчання.

24. Фізична готовність до шкільного навчання.

25. Комплекс методик діагностики психологічної готовності навчання дітей до школи.

26. Психологічний супровід обдарованих дошкільників.

27. Психологічний супровід дітей молодшого шкільного віку.

28. Діагностика психічного розвитку школярів. Орієнтовний план психологічної характеристики школяра.

29. Психологічний супровід підлітків з девіантною поведінкою.

30. Система психологічної профілактики та корекції суїцидальної поведінки школярів.

31. Психологічний супровід обдарованої дитини у ЗОШ.

32. Психологічний супровід та профілактика насильницьких та агресивних форм поведінки серед учнівської молоді.

33. Стреси у школярів, корекція та профілактика.

34. Профілактика та корекція посттравматичних стресових розладів у дітей та молоді.

35. Діагностика та корекція страхів у школярів.

36. Психологічний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

37. Психологічний супровід дітей в період військового конфлікту.

38. Психологічна допомога вимушеним переселенцям.

39. Робота практичного психолога щодо протидії ранньому алкоголізму, поширенню наркоманії серед учнівської молоді.

40. Професійне самовизначення старшокласників. Психологічний супровід допрофільного та профільного навчання.

41. Шкільний психолог та статева соціалізація учнівської молоді.

42. Психологічний супровід випускників під час ЗНО.

43. Робота практичного психолога з формування позитивного психологічного мікроклімату у педагогічному та учнівському колективах.

44. Психопрофілактична й просвітницька робота практичного психолога в закладах освіти.

45. Тренінг як ефективна форма роботи практичного психолога.
46. Робота практичного психолога з батьками дошкільників та школярів.
47. Робота ІРЦ (інклюзивно-ресурсного центру).
48. Структура написання річного плану роботи практичного психолога.
49. Структура написання протоколу діагностичного обстеження.
50. Структура написання корекційної програми.

Список літератури з дисципліни «Практична психологія в закладах освіти»

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. Посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
2. Дуткевич, Т. В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога: навч. посіб. Київ : КНТ, 2017. 265 с
3. Дуткевич Т. В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. посіб. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk756067.pdf>
4. Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dnmcpes.com.ua/category/korisni-posilannya>
5. Енциклопедія практичної психології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psychologis.com.ua/>
6. Етичний кодекс психолога [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
7. Марінушкіна О. Є. Порадник практичного психолога. Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/YTvtIbj>
8. Положення про психологічну службу системи освіти України (03.05.99, № 127 у новій редакції наказу МОН України від 02.07.2009 №616) [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
9. Портал психологічних видань. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psyjournals/index.shtml>
10. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон, 2019. 134 с.
11. Основи практичної психології / за ред. В.Г.Панка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/iTvtDcM>
12. Практична психологія дошкільна. Курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Е.А. Панасенко. – Краматорськ : Видавництво ЦТРІ-«Друкарський дім», 2018. 418 с.
13. Психологічна служба в закладах освіти: практикум : навч.-метод. посібник / укл. Е. Панасенко, С. Березка. Краматорськ: Видавництво ЦТРІ-«Друкарський дім», 2021. Част. 1, 400 с.

14. Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації. Методичний посібник. / Уклад. : Г.Б.Растроста . Суми. НВВ КЗ СОІППО : 2018. 64с.

15. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/praktichna_psixologia.pdf

Питання з навчальної дисципліни «Основи психокорекції та психотерапії»

1. Аналітична індивідуальна психокорекція А. Адлера.
2. Арт-терапія: загальна характеристика
3. Базисні техніки: аналіз життєвого сценарію по продуктам діяльності
4. Вимоги до умов проведення різних видів психотерапії.
5. Готовність клієнта до співпраці
6. Груповий процес (динаміка). Фази розвитку групи
7. Екзистенціальний напрямок.
8. Загальні положення психодрами.
9. Ігротерапія: загальна характеристика.
10. Керівництво групою, типи лідерства в психокорекційній групі
11. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса.
12. Когнітивний напрямок у психокорекційній практиці
13. Когнітивний підхід А.Бека.
14. Корекційний вплив у класичному психоаналізі.
15. Корекція агресивної поведінки
16. Корекція гіперактивності
17. Корекція розладів у дітей з порушеннями аутистичного спектру
18. Метод систематичної десенсибілізації Вольпе. Механізм дії.

Принципи проведення.

19. Методи корекції страхів та тривожності
20. Методи поведінкової корекції: іммерсійні методи
21. Методи практичної психокорекції: психогімнастика
22. Методика емотивного уявлення. Етапи проведення методики сенсибілізації.
23. Методики корекції дитячо-батьківських відносин.
24. Методики психодрами. Необхідні умови для проведення психодрами.
25. Методологічна основа психотерапії
26. Навчання та психокорекція
27. Напрямки психокорекційної роботи у сім'ї.
28. Основні елементи психокорекційної ситуації
29. Основні методи індивідуального психокорекційного впливу.
30. Основні правила гештальт-психотерапії
31. Основні стадії індивідуальної психокорекції
32. Особливості складання психокорекційних програм

33. Очікування клієнта. Робота з очікуваннями.
34. П'ять механізмів порушення процесу саморегуляції.
35. Переваги та недоліки індивідуальної корекції.
36. Принципи психокорекційної роботи
37. Протипоказання до групової психокорекційної роботи.
38. Психокорекційні групи, їх категорії, види. Кількісний і якісний склад груп
39. Психологічні особливості групової психокорекції
40. Психотехніки у гештальт-психології.
41. Рационально-емотивна терапія (РЕТ) О.Елліса.
42. Реальнісна терапія У.Глассера.
43. Складові елементи та структура психокорекційної програми.
44. Теоретичні основи поведінкової терапії.
45. Теоретичні передумови розвитку психодинамічної психотерапії
46. Техніки транзактного аналізу
47. Фактори, що впливають на ефективність психокорекційної роботи
48. Цілі та завдання психотерапії на сучасному етапі розвитку суспільства
49. Цілі, вимоги до клієнта та терапевта у поведінковій психотерапії.
50. Чинники, що визначають ефективність психотерапії

Список літератури з дисципліни «Основи психокорекції та психотерапії»

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с. 2.
2. Берн Е. Ігри, у які грають люди. Режим доступу: <https://knigogo.com.ua/chitati-online/igry-u-yaki-grayut-lyudy/>
3. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. Режим доступу: https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/KPT-TEXT-1_2-PART.pdf
4. Дуткевич, Т. В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога: навч. посіб. Київ: КНТ, 2017. 265 с.
5. Ільченко І.С. Арт-терапія: навч. посібн. для студ. Режим доступу: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaочноyi-formi.html>
6. Каліна Н.Ф. Психотерапія : підручник. Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/432663.pdf
7. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. 2-е вид. допов. Суми : «Університетська книга», 2020. 300 с.
8. Максименко С. Д. Практикум із групової психокорекції: підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 752 с.
9. Мершавка В.К. Психодрама: натхнення та техніки. Режим доступу <https://www.rulit.me/books/psihodrama-vdohnovenie-i-tehnika-download-504963.html>

10. Методи психокорекції та психотерапії. Режим доступу: <http://psychology.univer.kharkov.ua/news2021/NMKDPT/Tereshenko/metodu%20psuhoterapii/UK.pdf>

11. Морено Д. Ввімкни свою внутрішню музику. Музикальна терапія і психодрама. Режим доступу: http://loveread.ec/view_global.php?id=76568

12. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с

13. Потапова В. Психоаналітична психодрама у роботі з дітьми та підлітками. Режим доступу: https://www.koob/potapova/psihoanalit_psihodrama

14. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017. 414 с.

15. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: навч.-метод. посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін. / за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ «Видавництво «Логос», 2015. 207 с.